

Opis założeń do sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004

Opis obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004

Obszar Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 obejmuje jezioro Gopło i system jezior Skulskich wraz z otoczeniem i rozległy kompleks leśny położony na zachód od Gopła. Najważniejszym elementem przyrodniczym obszaru jest Jezioro Gopło - dziewiąte co do wielkości jezioro w Polsce (2154 ha), które wraz z przepływającą przez nie Notecią stanowi główny system hydrologiczny tego terenu. Bogato rozwinięta linia brzegowa, liczne wysepki oraz płaskie brzegi sprzyjają rozwojowi rozległych szuwarów i wilgotnych łąk. Strefy te stanowią dogodne miejsca lęgowe dla ptaków wodno – błotnych. Otaczające Gopło pola i łąki wykorzystywane są jako miejsca lęgowe i żerowiska dla innych grup ptaków. W części południowej obszaru rzeźba terenu jest znacznie bardziej urozmaicona. W biegnącej na zachód, równoległe do Gopła, niewielkiej rynnie leżą jeziora Skulskie, Skulska Wieś i Czartowo. Południkowy układ Gopła wraz z jeziorami Skulskimi stwarza dogodne warunki do migracji wielu gatunków ptaków. Gopło wraz z otaczającymi je terenami to największy obszar węzłowy w środkowej Polsce.

Ostoja obejmuje obszar, na którym zachowało się wiele zabytków kultury z czasów istnienia organizacji plemiennej Goplan oraz z okresu wczesnopiastowskiego.

Powierzchnia obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 wynosi 9 815,8ha.

Wyszczególnienie przedmiotów ochrony

Zgodnie z informacjami zawartymi w Standardowym Formularzu Danych (SDF) przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 są następujące gatunki:

trzciniak *Acrocephalus arundinaceus*,

płaskonos *Anas clypeata*,

krakwa *Anas strepeta*,

gęś białoczerna *Anser albifrons*,

gęgawa *Anser anser*,

gęś zbożowa *Anser fabalis*,

czernica *Aythya fuligula*,
bąk *Botaurus stellaris*,
łyśka *Fulica atra*,
żuraw *Grus grus*,
bączek *Ixobrychus minutus*,
brzęczka *Locustella luscinioides*,
podrózniczek *Luscinia svecica*,
kormoran czarny *Phalacrocorax carbo sinensis*,
perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*,
wodnik *Rallus aquaticus*,
rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*.

Zastrzega się jednak, że w wyniku weryfikacji podczas prac terenowych nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 podana wyżej lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie.

Ustalenie, jakie części obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 nie są objęte projektem planu zadań ochronnych

Z uwagi na brak dokumentów planistycznych, które mogłyby stanowić podstawę do wyłączenia z procesu planistycznego fragmentu obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 projektem planu zadań ochronnych objęto cały obszar.

Wyjaśnienie, czym jest plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, jaką ma podstawę prawną, jakie są cele jego ustanowienia, w jaki sposób będzie powstawał i jakie będzie powodował skutki

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 to podstawowy dokument planistyczny sporządzany na okres 10 lat. Jest narzędziem ochrony przedmiotów ochrony danego obszaru Natura 2000 znajdujących się w jego granicach. Określa się w nim:

- cele działań ochronnych i zadania zmierzające do zachowania „integralności obszaru Natura 2000”ⁱ),
- zadania zmierzające do utrzymania lub przywrócenia przedmiotom ochrony „właściwego stanu ochrony”ⁱⁱ),
- harmonogram i sposoby realizacji zadań ochronnych,
- podmioty odpowiedzialne za realizację celów i zadań ochronnych,

- metody monitorowania i ewaluacji efektów wdrożenia planu.

Należy tu nadmienić, że jeżeli jest to niezbędne dla osiągnięcia celów działań ochronnych w obszarze Natura 2000, to ustalenia planu zadań ochronnych mogą dotyczyć także terenów i działań poza granicą obszaru.

Podstawą prawną dla sporządzenia projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 jest art. 28 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.).

Organami sporządzającymi plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 są: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu.

Udział społeczeństwa w procesie planistycznym gwarantuje art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.).

Tryb sporządzania projektów planów zadań ochronnych określono w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34, poz. 186 ze zm.).

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 sporządzany będzie w trzech etapach, z których drugi składa się z trzech modułów.

Celem realizacji etapu I jest:

- ustalenie terenu objętego projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000,
- ustalenie przedmiotów ochrony objętych projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000,
- określenie zasad upowszechniania informacji o postępie prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, komunikacji z interesariuszami i utworzenie Zespołu Lokalnej Współpracy.

Zakres prac II etapu sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 obejmuje:

moduł A

- kwerendę dostępnych informacji o obszarze Natura 2000 i przedmiotach ochrony w jego obrębie,
- weryfikację w terenie zebranych informacji o obszarze Natura 2000 i przedmiotach ochrony w jego obrębie w celu ich uaktualnienia lub uzupełnienia,

- wykonanie cyfrowego opisu granic oraz sporządzenie mapy obszaru Natura 2000,
moduł B

- ocenę stanu zachowania przedmiotów ochrony w obrębie obszaru Natura 2000, -
identyfikację rzeczywistych i potencjalnych zagrożeń dla przedmiotów ochrony w obszarze
Natura 2000 oraz analizę możliwego ich wpływu na przedmioty ochrony w
perspektywie czasowej przynajmniej 10 lat,

- ustalenie celów działań i listy zadań ochronnych,

- naniesienie na mapę informacji o przedmiotach ochrony, zidentyfikowanych zagrożeniach
i zadaniach ochronnych,

moduł C

- ustalenie zakresu, sposobów wykonania oraz harmonogramu realizacji działań ochronnych,

- ustalenie potrzeby i perspektywy czasowej sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura
2000,

- ustalenie zgodności projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
z dokumentami planistycznymi i opracowanie wskazań do zmiany ich zapisów,

- zestawienie potrzeb skorygowania granic obszaru Natura 2000 i uaktualnienia zapisów
w standardowym formularzu danych (SDF),

- sporządzenie dokumentacji projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Ostoja Nadgoplańska PLB040004 oraz projektu zarządzenia w sprawie ustanowienia planu
zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004.

Etap III procesu planistycznego dotyczy obowiązku ustosunkowania się do uwag i postulatów
zgłaszanych do projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja
Nadgoplańska PLB040004, a następnie wprowadzeniu wymaganych korekt i uzupełnień.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004
zostanie ustanowiony wspólnie przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu w drodze aktu
prawa miejscowego w formie zarządzenia.

Prawidłowo sporządzony i ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura
2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 powinien powodować następujące skutki:

a) określone zostaną formalne podstawy, zakres rzeczowy, harmonogram realizacji
i szacunkowe koszty działań niezbędnych dla ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja
Nadgoplańska PLB040004 umożliwiając występowanie o środki na ich wykonanie,

- b) podsumowana zostanie wiedza o obszarze Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 i przedmiotach ochrony w jego obrębie stanowiąca podstawę do późniejszego śledzenia zmian,
- c) ustalony system monitoringu przedmiotów ochrony będzie działał jako „system ostrzegawczy” w przypadku rejestracji pogarszającego się stanu ich ochrony,
- d) ułatwione będzie kwalifikowanie (screening) przedsięwzięć pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar, jednak z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcie nie ujęte w planie jako zagrożenie trzeba będzie traktować jako mogące wpływać negatywnie na obszar Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004,
- e) uszczegółowione zostaną „założenia ochrony obszaru”, a cele planu zadań ochronnych będą „punktem odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć na obszar Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 oraz dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów,
- f) zidentyfikowane i wskazane będą „ryzykowne” lub złe zapisy istniejących studiów i planów z punktu widzenia ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004 i tym samym obarczone ryzykiem niemożności ich realizacji, jednakże nie pociągnie to za sobą obowiązku zmiany planu przez gminę, ale będzie informacją, że realizacja takich zapisów studiów lub planów może napotkać na problemy w procedurze ocenowej,
- g) w razie potrzeby będzie podstawa do zastosowania art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody — „jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte niezgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych, regionalny dyrektor ochrony środowiska nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru, jego części lub chronionych na nim gatunków”,
- h) uwzględnione będą nowo znalezione gatunki lub siedliska, które powinny być przedmiotami ochrony w tym obszarze,
- i) jeżeli będą ku temu wystarczające przesłanki, wykazana zostanie konieczność zrobienia planu ochrony i modyfikacji SDF lub zmiany granic obszaru Natura 2000 Ostoja Nadgoplańska PLB040004,
- j) określone zostaną potrzeby i sposoby działań komunikacyjnych.

ⁱ Zgodnie z art. 5 pkt 1d ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.) przez „integralność obszaru Natura 2000” rozumie się „spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000”.

ⁱⁱ Zgodnie z art. 5 pkt 24 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.) „właściwy stan ochrony gatunku” oznacza „sumę oddziaływań na gatunek, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku, przy której dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało”, natomiast zgodnie z art. 5 pkt 25 wspomnianej wyżej ustawy „właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego — sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony”.